

SPORT JA KOHALIK OMAVALITSUS

**Andrus Ansip,
Tartu linnapea**

Head spordisõbrad, tere tulemast Tartusse!

Europas on enamasti ikka nii, et munitsipaaltasandil hoolitsetakse noortesporti ja massispordi edendamise eest ning spordimeisterlikkus on rohkem alaliitude ja riikliku võimutasandi mure. Nii on see tavaks ka Eestis.

Nõukogude spordi parematel aegadel toimis erinevatest riiklikest allikatest rahastatud suur süsteem, mis suutis toota tippe. Kohalik algatus ja noortesport pälvisid tähelepanu just niipalju, kui oli vaja parimate väljasõelumiseks. Vähem võimekad heideti üle parda. Suurematest linnadest oli Tartu esimene, kus kunagised munitsipaalspordikoolid reorganiseeriti spordiklubideks. 1998.aastal tegutses Tartus 6 spordikooli, kus tegeleti 20 spordialaga. Spordikoolide nimekirjadesse oli kantud 3050 õpilast ning palgalisi treenereid oli 109. Treenerid tegid oma tööd hästi, kuid aina enam kasvas kõikvõimalik abi- ja administratiivpersonal. Samuti oli häirivat ebavõrdsust erinevate spordialade vahel: kes kunagi erinevatel asjaoludel oli spordikooli kaitsvasse rüppe pääsenud, see nautis linna rahastamist. Teised spordialad olid sunnitud elama vaid klubide liikmemaksudest.

Praegu on Tartus 128 spordiklubi, nendest 55 klubi tegeleb ka noortega ning nende tegevust toetab linn ka rahaliselt. Klubides on hetkel nimekirjades 5332 noort. Linn toetab nn pearaha maksimisega 4100 noore sportimist. Pearaha pole küll suur, kuid on oluline, et see on kasvanud näiteks A-grupi spordialadel viimase kahe aasta jooksul 2000lt kroonilt 2700 kroonini ja B-grupil 750lt 1200ni. Ka treenereid-juhendajaid on praegu märgatavalt rohkem kui kolm aastat tagasi – 109 asemel pisut üle 150ne.

Me oleme oma spordikorralduse klubilisele alusele üleviimisega rahul. Harrastajate arv on märgatavalt suurenenud, rahastamine on muutunud läbipaistvamaks ning raha kasutamise üle on kontroll märksa tõhusam kui varem. Nüüd on saalis mitusada silmapaari raha kasutamist jälgimas, vanasti kontrollis raha kasutamise õigsust vaid üks haridusosakonna ametnik. Kui see vahel silmad sulges, polnud kontrollimas enam kedagi.

Tänu reformile on tulnud spordielu ühiskondlikus korras ja täiesti tasuta juhtima mitmed ühiskonnas kõrgelt hinnatud inimesed. Tegelikult oli see ju üks meie taotlustest – ka Saksamaal ja mujal Lääne-Euroopas juhivad suuri spordiklubisid enamasti pensioneerunud tippjuhid. Ja nad teevad seda tasuta, vaid soov olla ühiskonnale kasulik kannustab neid.

Jah, me oleme reformi praeguse käiguga rahul. Kuid kui reform peaks praeguses staadiumis seiskuma, poleks rahuloluks enam põhjust. Harrastajate arv klubides on kasvanud, kuid vanemad inimesed on koondunud vanade klubisse ja noored noorte klubisse. Juhtus nii, nagu oli oodata – peaaegu iga treener tegi endale klubi. Oleks loomulik ja ratsionaalne, kui noored ja vanad kuuluksid samasse klubisse. Meile võiks olla eeskujuks väike Hafnarfjörduri linnake Islandilt, kus 20 tuhandest elanikust on spordiklubide liikmeid koguni 9000. Tippportlased on eeskujuks noortele, keskealised toetavad noori, eakad elavad kaasa ja annavad klubi töösse oma panuse. Olen ise näinud pensionäridest klubiliikmeid jalgpallivärava alla uut muru maha rullimas ja võin kinnitada, et need vanainimesed olid klubi heaks tööd tehes õnnelikud – nad said olla kasulikud. Klubide liitumine ning erinevate generatsioonide haaramine klubidesse, aga samuti tugeva klubiidentiteedi kujundamine seisab meil veel ees.

Seega – muutused organisatsioonis on juba toonud spordi juurde hulgaliselt uusi harrastajaid. Vaatasin ühel õhtul spordiudiseid ja ei uskunud oma silmi ega kõrvu – inimesed arutasid tõsimeeli, kas spordirajatisi pole Eestis juba mitte liiga palju. Võib-olla mingis teises Eestis on neid ülearu, mina seda Eestit ei tea. Vaadake neid vanu pilte (1930. aastate Mustamäe kelgurada ja liumägi Elva järvel) ja siis hakkab teilegi tunduma, et oleme

spordirajatiste osas varsti saavutamas sõjajärgset taset.

Küllusest on asi väga kaugel. Meil Tartus limiteerib harrastajate arvu baaside nappus. Judoklubis "Do" on praegu 370 harrastajat ning treener Andres Põhjala kinnitab, et kui ruumi oleks, võiks kohe võtta klubisse juurde vähemalt 150 noort. Võimlemisklubi "Janika" tegutseb praegu kaheksas linna eri paigas, kuid ikka on saalipinda vähe – maailmameister Janika Mölder kinnitab, et pinna lisandudes võiks klubis olla harrastajaid neljasaja asemel kuussada.

Viimastel aastatel on Tartusse lisandunud hoogsalt uusi sportimisvõimalusi. Tamme staadionile tegime koos jalgpalliliiduga kunstmurukattega väljaku. See on harjutajaid täis, aga väljakule kippujaid on märksa rohkem, kui sinna mahub. Noored tegid ise Skatepargi ning kui vähegi ilma on, on kõik atraktsioonid harrastajate poolt hõivatud; parki tuleb laiendada. Hugo Treffneri Gümnaasium sai uue võimla – ja see on rahvast täis.

Tee ja muudkui tee, aga ikka on ruumipuudus suur.

Ja siin tahaksin teie tähelepanu juhtida olulisele tendentsile: inimeste huvi spordi ja tervisliku elu vastu suureneb ning sportida soovitakse järjest enam kogu perega, siis kui avaneb aega ja tuleb tahtmist. Meie Aura veekeskus oma 40 tuhande küllastajaga kuus on ilmekas näide sellest, kui väga on rahvale vaja heal tasemel sportimisvõimalusi. See on ka näide sportimisvõimalustest, kus igaüks võib just talle sobival ajal tulla, osta pileti ja sportida.

Spordirajatistega, nii nagu ka mitmete muude asjadega, on juba kord nii, et karta ei tule suuri väljaminekuid, vaid väikesi sissetulekuid. Aastavahetusel valmib Miina Härma Gümnaasiumi uus võimla. Laululava taha tühermaale teeme spordipargi, kus talvel oleks võimalik suusatada kunstlumel ja suvel sõita mägirattal. Turu tänava spordihoonele ehitame juurde ühe saali.

Koostöös klubidega kavandame suurepäraselt judo- ja iluvõimlemismaja. Ja ka suurhalli, küll mitte nii suurt kui Saku halli, vajab Lõuna-Eesti. Me ehitame selle. Kui neid spordirajatise hakatakse kasutama, aga ma olen kindel, et hakatakse, ärgem karkem väikesi sissetulekuid. Sest rahva tervist ei saa kuidagi pisikeseks tuluks pidada. Selle puudumise kulusid peegeldab aga haigekassa üle nelja miljardi krooni suurune eelarve.

Head kongressist osavõtjad!

Ma usun, et Eesti spordielu edeneb õiges suunas. Kui meil jätkub arukust valitud suunda hoida ning samas kaasa minna elu poolt pakutavate muutustega, saavad tuleviku Eesti kaubamärgiks sportlikud ja terved inimesed.